

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja s postjo prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belfvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trispotno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 233, poleg pretare, kder se nahaja tudi uredništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavec in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasiló slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

N.ro 1879 P.

*In Nome di Sua Maestà l'Imperatore.
L'i. r. Tribunale Circolare in Gorizia
deliberando sulla domanda dell'ir. Procura di
Stato per avviamento della procedura contempla-
tata dall'articolo V. della Legge 15. Ottobre
1868 N.ro 142 relativamente all'articolo di
data Praga 1. Maggio pubblicato nella pun-
tata 19 del periodico „Soča“ dell'undici Mag-
gio 1872 e precisamente parte nella prima e
parte nella seconda colonna della terza facciata,
ha giudicato:*

*Contenere la corrispondenza originale di Pra-
ga 1. Maggio, inserita parte nella prima e
parte nella seconda colonna della terza fac-
ciata del periodico politico „Soča“ puntata 19,
uscita li 11 Maggio 1872 in Gorizia, gli ele-
menti obiettivi del delitto previsto dal § 300
C. P.*

*Doversi perciò confermare il sequestro di
tutti gli esemplari dell'or detta puntata della
„Soča“*

*Essere per conseguenza vietata l'ulteriore dif-
fusione dello stampato suddetto negli II. RR.
Stati austriaci e saranno da distruggersi gli
esemplari appresi e che venissero ulterior-
mente sequestrati, dopo che il presente sarà pas-
sato in giudicato.*

*Locchè s'intimi al Signor Vittorio Do-
lenc editore e redattore responsabile del pe-
riodico „Soča.“*

Gorizia li 16 Maggio 1872

Il Presidente
Dr. Vitalik.

L. S.

Dall'IR. Tribunale Circolare
Suppl. 111

Il 26 Maggio 1872
Baccini

Slovenkam.

Bog tibi vas Slovenke,
Prelepe, ilahne rožice!
Nij take je mladenka,
Ko naše je krvi dekle!
Naj sinov
Zarod nov
Iz vas bo strah sovražnikov!
Preširen.

Polovica človeštva je ženskega spola, ženstvo odgojeva pri vseh narodih mladino v otročjih letih, matere imajo tudi pozneje velik upliv v sinove in preinogokrat celo v očete. Vse to do čistega dokazuje veliko važnost ženskega spola sploh, gotovo in posebno pa tudi v naravnem obziru. Iz tega je lahko razumeti, zakaj so imeli izvrstni možje raznih narodov večidel izvrstne matere. Marsikteri izmed njih je sam in javno priznaval, da, če slovi ima se zahvaliti tudi pametni skrbni odgoji matere svoj. Takih slavuh mater imena nam je zgodovina ohranila v večem spomin in vzgled. Vsak narod je imel takih več ali manje, toda najbolj so znane nekatere žene starorimske in izmed teh so posebno slavile: Lukrecija, supruga Tarkvinija Kolatina, krasna in izvrstna po raznih krepostih, ki je z njo čast čislala več od življenja. — Kornelija, hči imenitnega P. Scipiona, mati slavuh bratov Kaja in Tiberja

Graccha, ki ja je odgojila prav po možko, pa se žensko skrbnostjo. Ko jo je Rimljanka obiskala in mnogo jej kramljala o svojem kuču, ki ga je imela doma in na sebi, čaka pametna mati, da prideta njena dečka domov iz šole. Potem ja predstavi kvantavki ponosno rekoč: Moj edini kinč sta pa ta sinčka.

Da je v njima vzbudila hrepenenje po velikem in vzvišenem, praša nekaj uže odrasla mladeniča: Sinova! Kaj ma bodo ljudje vedno imenovali le hčer Scipionovo, ali ma ne bodo nikdar zvali mater obeh Gracchov? Vzvišene te besede so se globoko vtisnle v binženo srce teh mladeničev, in postala sta izvrstna moža. Oba so spantani rimski plemenitaži in bogatinci ubili, ker sta stavila in zagovarjala predlog naj se veliko mestno premoženje med vse, tudi revne državljanke primerno razdeli. Umorili so ja na kapitolu na bogovom posvečenem mestu. Pozna je žvela Kornelija v manjšem kraju, napredujoča v znanstvih, ter obiskovali in častili so ja imenitni Grki in Rimci. Nežalostna je rada govorila o slavuh dejanjih očetovih, stričevih in obeh sinov. Ko so jej nekaj obžalovali, da sta pala njena sinova na tako svetem mestu, odgovori: „Prav tako, na svetem mestu sta morala pasti taka moža.“ V sreči se nij nikoli prevzela, a nesreča je nij mogla potreti. — Porcija, Kat-nova hčr, supruga Junija Bruta, skazavala se je v znanosti zlasti v modroslovju in je bila kaj pogumna. — Oktavija, Augustova sestra je bila gospa izvaeredne lepote, pa tudi posebnih čednostij, zlasti velike potrpežljivosti, akopram je imela hudega razuzdanega moža. V Rimu so jo tako spoštovali in občadovali, da so jej umrli svetišče sezidali, in jo imeli kot boginjo ženske zvestobe in udanosti. — Poznejša Arria je ohranila v sebi duh nekdanjih republikank in duh poprej omenjene Porcije ter je slovela po zvestobi in pogumu. Takih in enakih izvrstnih žensk stare dobe bi se dalo še več navesti. Potem pa, ko se je krščanstvo razširilo po svetu in je novi nauk osvobodil tudi ženski spol in ga povzdignil uče med drugimi, da smo vsi enaki bratje in sestre, beremo o mnogih tej ideji udanih ženskah, ki so jej vse, tudi življenje darovale. Dalje je vsako stoletje imelo take, ki so se vsakovrstno izkazale. Da omenimo le suprugo Rolandove leta 1792. v Parizu, ki je bila vzgled pravega ženstva in navdušena republikanka in je za svoje vzvišene ideje vojni smrt pretipela. Vrh vsega tega ima skoro vsak narod svoje pisateljice.

Nekdar pa nijmo slišali, da bi bile vse izvrstne te gospe in žene zanemarjale in zaničevale svoj narod, svoje domovino, svoj narodni jezik. To nij naravno, in torej še mogoče nij pri takih vzvišenih dušah. Blaženo srce in bister um ne moreta toliko zabresti, da bi se človek izneveril svojim dolžnostim gledé domovine in naroda in se odrkel tako milim čutom.

Nasprotno nahajamo po vseh deželah mnogo navdušenih narodnjakinj, pred vsem so se v tem obziru skazale Polakinje od leta 1770. naprej v vseh krvavih uporih zoper Ruse. Ne samo, da so tudi gospe prvih družin same delale, kar je ženskam mogoče; ampak podile so v boj sinove, brate, zunce in celo svoje ljubljence. Kdor je doma ostal, odpovedovale so mu ljubezen. Tako so se obnašale tudi nekatere Italijanke v zadnjih vojnah. Tako je v Brešji rekla ena gospodična mladeniču, ki jej je dvoranil: „Ali se ne sramujete govoriti mi še o ljubezni vi, ki ste doma ostali, v tem, ko so vsi drugi vrli fantje pri Garibaldju? Zapustite me!“ Priča se, da so bile Brešjanke sploh tega in enakega duha navdušene. Kakošne so pa naše Slovenke, posebno pa gospodične?

Pri nas nij krvavih puntov in bojev, žrtovati nij treba ničesa, le narodno se onikati nam je, ter pokazati svetu svoje domoljubje in djansko dokazati, da nam je mar za čast in napredek naroda. To pa nij težavno! Kako je tedaj pri nas s ženstvom?

O prežalostno je in sramotno vzlasti glede gospodičin, ki bi morale izmed vsega ženstva se skazati v prvi vrsti. Večina se zdaj ne zna slovensko dobro govoriti, ter zaničuje naš jezik in narod. Dandanes menda edina prikazen na svetu!

Najslabeje se godi po mestih, v Gorici n. pr., kder je mnogo našega življa; skoro nij izobražene Slovenke in malo je prostih, ki se zavodajo, temveč one hrepenijo po tujstvu, da ja groza. Vsaka hoče znati furlanski, italjanski, tudi nemški, toda za slovensčino se ne menijo; in tudi moški nijso nič boljši. Ako vzame Slovenec Italjanko za ženo, kmalo se poitaljani on, in otroci gotovo ne znajo slovenski, k večemu nekaj besed. Ako sta zakonska Slovenec in Slovenka, otroci se tudi poitaljanijo in pravijo, da jim je oče schiavo.

Oj velike sramote, toda starši je nečutijo, in z njimi italjansčino lomijo! Naj več so tega krivi moški sami, ti strašni nemarneži!

Nič drugače nij v Trstu. V Ljubljani, Celovcu, Celju, Mariboru pa hoče vsaka znati tajč, in naroda jezik, pogovor po naše, jim je še zmirom premalo nobel!

Take se poklanjajo le nemškemu slovstvu trde, da je za nje le tam izvirek omike. Pred vsem jim dopade, da so nemški pesniki, posebno Schiller krasno oslavili ženstvo. O nevednosti, kaj nij naš Preširen tudi prekrasno opeval ljubezni in ljubljenc, in to v lahkem, prav razumljivem, veličanskem jeziku? Skoro vsaka j-gova pesem oslavlja vas, in ve ste tako neobčutljivo in nehvaležne, da ga ne berete. Ena sama kaj originalna kitica bi vas morala zmagati, namreč ko pravi:

„Peti ljubeznjivost tvojo in lepoto,
Je moj poklic in samo opravilo.“

Vsaka Slovenka bi morala te pesni imeti in jih marljivo prebirati. Prav tako pozneje in novele Stritarja, Jurčiča, Jenka, Levstika in drugih v raznih zbirkah. Tudi imamo Schillerjeva dela v dobri prestavi. Ako vam je naša uže pravej razvita literatura še premajhna, le berite nemške in druge klasike, saj je to prav, toda ne zanemarjajte, ne zaničajte vašega naroda in jezika, ker je dokaz nespameti in popačenega srca. Nasprotno vam je dolžnost pomagati narodu, kolikor je mogoče, saj nij sam kriv, da je zaostal in če je zadostal, krivo je tudi ženstvo.

Vendar veseli priznavamo, da nijso naše Slovenke vse take, mnogo je uže boljše in svetve, da je vrlih Slovenk uže dosta zlasti po deželih. Kder je čitalnica, tam najbolj marljivo bero dekleta in gospodične naše knjige, na pamet se uče lepih pesnij. Poznamo jih, ki v stacuni prodajajo vsak prosti hip porabijo, da čitajo ali se uče kake gladiščne naloge. Znani sta nam gospodični, kterima se je Preširen po žepih strgal, toliko sta ga čitali. Zopet poznamo druge gospodične, ktere imajo Preširna zmirom na mizi pred očmi, kakor vsakdanji kruh, in priljubljena jim je ta knjiga, a ne samo ta, ampak tudi druge zbirke slovenskih pesnij; zato pa marsiktera uže govori lepo slovensčino. Posebno smo hvaležni tistim, ktere deklamujejo in stopajo na glediščni oder po čitalnicah. Naj težavnejše je to gospodičnam v Ljubljani in po mestih, zato se bodo še bodoči časi vseh teh spominjali, pripoznovaje njih velike zaluge. Ponašamo se pa, da imamo tudi dve pisateljici, ranjko prvo Tomanovo supruga, rahločutno Josipino Turnogradsko in slav-

no, gospa Lujiza Pesjakovo, koji se poklanjamo prav posebnim spoštovanjem.

Po vsem tem nij obupati, kajti lep je ta začetek in nam je porok še lepšega napredovanja. V ta namen zdramite se vse ve Slovenke vseh stanov! Kličemo na pomoč vas, matere; vzbudite v mladih mehkih srcih svoje dece plemeniti občutek, ljubezen do naroda. Prav vam je to najlože delati, saj vemo vsi, da je mati otrokom vse na svetu, in da se vsak v najpoznejših letih še prerad spominja naukov in milih glasov svoje predrage matice.

Ve gospe pa, katere gledate toliko na čast in omiko, bodite slovenske Kornelije, in kmalo bo pri nas vse drugače. S tem boste blažile, boste slavile sebe pa narod. — Na pomoč kličemo tudi vas, dekleta in gospodične, ki toliko zamorete. Vsak jezik se najlepše glasi v mladih ženskih ustih, in marsiktera zna čarobno lepo govoriti, toda le v jeziku svojega naroda, v tujem nikdar ne. Učite se torej našega čistega jezika, da bo svet po vas ališal le poglasje govora slovenskega! Ali še drugo zmagalno moč imate v sebi: lju bez en. Sklenite, da ne boste ljubile nobenega fanta, ki nij dober Slovenec, in bogme, ki še nijso, kmalo postanejo iskreni Slovenci. Vzemite si vzgled tisto žalibog, uže umrlo Slovenko v Ljubljani, ki je svojemu nemškutarskemu ženinu rekla da ga toliko časa ne vzame, dokler nij dober Slovenec, dokler se ne zapiše v čitalnico in ne pristopi k Sokolu. In glejte, ljubezen do blage zvišene dekliske duše je imela tako moč do njega, da se je res poslovil ter potem postal srečen mož, ki je do svoje smrti ljubil in podpiral slovenski narod.

Hajde tedaj, skočite nam na pomoč, in častili in slavili vas bomo kot krasne, dobrotljive Vile slovenskemu narodu.

Predelska železnica.

II.

Ukljub tedaj vsem remonstracijam stranke za loško črto je ministerstvo po udoblenem prepričanju moralo priporočati državnemu zboru predelske železnice in zboru predlagati postavo, ki se glasi:

I. Vlada se pooblastuje, da ima izvršiti železnice ob Trbiža čez Predel v Gorico, da se podaljša Rudolfova železnica do Trsta.

V ta namen se vladi dovoljuje za leto 1872. kredit od 3 milijonov forintov a. v., da zamore pričeti važnija stavbna dela omenjene črte, posebno predor skozi Predel, in ta znesek si more vlada preskrbeti s tem, da se začasno zadolži.

II. Trgovskemu in finančnemu ministru se nalaga, da izvršita to postavo.

In to postavo motivuje se spomenico bl zo tako le: Pri popolnem dovršenju jugoavstrijskih železnic treba dvoje preudariti: po eni strani potreba notranje avstrijske obrtnije, a po drugi koristi domače transito-kapitije.

Potrebam se zadostuje, če se zveže notranja naša monarhija, po najkrajši poti z morjem, zbog domače obrtnije in prevažanske konkurencije z drugimi železnicami vnanjih dežel.

Rudolfova železnica je zarad teh prednostij nastala in ravno zarad tega je potrebno, da se direktno izpelje. — Uže pri koncesiji Rudolfove železnice so bili ti uzroki merodajni in uže takrat se je občno spoznalo, da ta važna črta ne sme prenehati v notranjih deželah ampak, da se ima zdaljšati do ene avstrijske luke na adrijskem morju, ker le potem nam zamore koristiti in dobičke donosati, če odpre avstrijskim pridelkom in obrtniji novo neodvisno pot — od uže obstoječih železnic — do naravnih izvaževalnih in trgovskih krajev.

To pa ne bode toliko časa, dokler Rudolfova železnica v Beljaku konča in dokler nij v zvezi proti južni, oziroma južno-zapadni strani z Adrijem. Da se to izpolni, so se zavezali deležniki uže pri koncesiji Rudolfove železnice.

Po raznih peticijah dež. odboru goriskega in tržaškega, da bi se napravila neodvisna črta od Beljaka čez Gorico v Trst je državni zbor leta 1868. nalagal vladi, da napravi dotični predlog.

Nato je vlada meseca marnca 1870 predložila zbornici načrt, po katerem bi se imela železnica zidati od Trbiža čez Predel po soški dolini do Gorice, ob enem iz Kobarida na Italjansko. Da si ravno je v ta namen izvoljeti odbor dovršil svoja dotična dela in je hotel vladni načrt z dostajkom priporočiti, da se črta zdaljša do Trsta; se nij moglo vendar nič skleniti, ker se je kmalo potem državni zbor razšal.

Ta odlog je porabila vlada, da je še enkrat omenjeni načrt natančno preštudirala in je zakazala v ta namen, glavnemu nadzorstvu avstrijskih železnic, da naj ne samo še enkrat premeri

in natančno študira črto čez Predel Gorico-Trst, ampak, da naj meri in trasuje tudi drugo črto čez Loko, Ruzdeto, Sezano, Servolo-Trst, da se ustreže nekterim, ki trde, da je zadnja črta avstrijskim razmeram bolj koristna. Glavno nadzorstvo je vsled tega napravilo popolna projekta obeh črt.

Predelska železnica bi šla od Trbiža skozi predelski predor (tunnel) proti Bavcu in tu bi se imela postaviti na desni strani Koritnice, dalje bi tikala postaje Serpenico, Trnovo in Kobarid, potem preide na levi breg Soče, skozi Tolmin, Modčevo, Kanal — Solkan; od tod čez postajo Rupo skozi Jamne (Vallone) in prek jadranskega morja paralelno z južno železnico do Trsta. —

Cela črta k večem 19. milj dolga in bi se v 4 letih dokončala, stala bi z vsemi stroški, z raširjenjem tržarske luke, se stroški za kolodvore in s predori za dvojni kolovoz 37.771.808 f.

Ozrimo se pa nekoliko na loško črto. Iz Trsta do Loke bi merila 16 milj in skupni stroški bi znašali 30.082.894 f. — Če primerimo predelsko z loško, to je iz Trsta samo v Loko, bi stala poslednja se v. da 7.688.972 f. manj od prve, ker je 3 milje kračji; ali loška železnica se ima zdaljšati na Koroško do Launsdorf-a, oziroma do Celovca, potem treba v ugodnih okoliščinah družih 12 milj dolgoti z 12.788.00 for., tako da bi loška črta porabila ne samo zgorej omenjenih 7 milijonov, ampak še novih 6. milijonov in najbrže še več zarad težavnih prekopov čez Karavanke.

Dejimo, da bi pa tržaško — loška črta v Loko prenehala in se Rudolfovke iz Loke na Trbiž i. t. d. posluževala, potem bi tudi nikakor ne mogla konkurirati s pontebansko železnico, ker iz Beljaka čez Pontebno direktno v Benedke bi bilo 29 milj, — a iz Beljaka čez Trbiž — Loko — v Trst pa 32 milj. Poglejmo dalje proti severo — zapadu, železnica čez Brenner v Benedke meri 42½ milj, a čez Brenner — Trbiš — Loko v Trst pa 59½ milj. Pomisliti moramo, da bi bile Benedke z obema železnicama gotovo na bolj pripravnem in važnejem mestu nego Trst, in tako bi na — se potegnile še vsa ostala kupčija iz severa in severo — zapada, in prvi avstrijski pristan bi se moral za zmirom odpovedati zvezi z Jugonemčijo in to važno nalogo Italiji prepustiti; medtem ko bi bila predelska proti loški železnici Brennerju 7 milj bližje, in bi si torej že izgubljeno kupčijo čez oni kraj zopet pridobila in s pontebansko — ako bi jo Italiji, tudi porneje izvršila — zdatno konkurirala.

Sicer pa bi se Italija morala zadovoljiti vsled trgovske pogodbe 23 aprila 1867 tudi s postransko črto Kobarid — Videm, katera bi le 5½ milj. merila. Tako bi naš Kobarid postal druga Nabrežina se svojo mednarodno dogano za blago iz Laškega in na zgornje Laško.

Na vsak način se mora torej izpeljati predelska železnica, ki vsem potrebam zadostuje, ki bi postala ud velikih mednarodnih železnic, bi zagotovila manarji vlast na adrijskem morju, ker Trst bi potem mogel sueški kanal bolje rabiti nego ga je do zdaj. Ob enem ima predelka prednost tudi v ekonomičnem in klimatičnem obziru, ker v soški dolini se nij bati lavin in zametov.

Pospešiti moramo to delo temveč, ker v italjanskem parlamentu v Rimu je bli stavljen že predlog: naj bi vlada skrbela za izdelanje železnice čez Pontebno. — Torej pred ko začnemo, boljše je.

D O P I S I.

V Gorici 24. maja. — Vojaški nabor se vrši v najlepšem redu; se ve, da ne manjka petja — ki je pa navadno bolj vpitju podobno — vendar nij s takim uriskanjem in razsajanjem združeno, kakor nekdanj. Mladina goriske okolice se je zadnja leta nekoliko ukrotila in čudno! v tistih krajih kjer je narodna zavest bolj zbudjena, so bolj olikani mladeniči nego drugod. Pošteno petje narodnih pesnij in branje časopisov in knjig slovenskih jako ugodno upljava na prosto ljudstvo.

Naborna komisija postopa nekda prav prizanesljivo in pravično ozir jemaje pri oproščenju ne samo na golo postavo ampak tudi na posebne družbinske in premoženjske razmere.

Ob izidu vojaškega nabora bomo poročali, kadar bo povsod na Goriskem dognan.

V Gorici se še vedno kaj marljivo pripravljati „liberalna“ in „avstrijsko — liberalna“ stranka na volilni boj, ki se ima vršiti zadnje dni tega meseca. Zarad tega traja že dolgo peresni boj v „Isonzu“ in „Gorizianu“ kateremu sta začela kuriti v najvejšem času tudi „N. F. Presse“ in „Triester Zeitung.“ Obče znano, v strupu zbadajočega sarkazma umočeno peró biča v zadnjih dveh časnikih liberalno stranko, očitaje jej, da škili čez mejo, da nij zadnja leta nič družega storila na krmilu, nego pačila mesto v italijanskem smislu, da je prekrstila v tem delu mestne trgovce in ulice,

preoblekla mestne stražnike po načinu italijanskih lovcev, naslikala, kar je mestnega, z belo-modro barvo savojske hiše i. t. d. V „Triesteru“ udriha pa posebno po posemezilih stebrih liberalne stranke, katerim bi dopadalo sedeti na županovem slonjači ter se nekako zaničljivo posmejuje liberalcem zastran zadrege, v katero jo spravlja volitev župana iz njihove srede. — Orožje, s katerim se bojuje dopisnik v Tristerci je zlo ostro in rani hudo, kogar zadene, — a dostojno nj nikakor, kajti posamezne osebe javno razpostavljati in sicer tako brezobzirno, kakor jih razpostavlja gosp. dopisnik, se pravi ne le sramotiti ampak celo ovajati in to nij pošteno, še naj manj pa dostojno za moža, kateri bi sam naj rajše postal — župan.

Iz Gorice 23. maja. (Izv. dop.) Vprašanje zastran predelske železnice se je gotovo že do drobna preiskalo in pretreslo. Spisalo se je in napisalo o njem že toliko poročil, prošenj, spomenic, brošur, načrtov in člankov po raznih časnikih, da bi se bli že s samim papirjem, ki se je v ta namen porabil ali potratil, železnica od Gorice lahko vsaj do Sočona dognala. In vendar je staknila neka prebrisana glavica še eno novo žlo na tem vprašanju, na katero se še nij do zdaj niklo zmislil — in to je narodna — politična žila.

Iz tega stališča zagovarja g. Janez d. r. Koller c. k. javni notar iz Gorice predelsko črto. Ker je zdaj notar na Volovskem, pa se v kratkem premesti v enaki lastnosti v Kanal, nij hotel niti enemu niti drugemu kraju krivice delati, ampak podpisal se je, notar iz Gorice. Morda je tudi mislil, da bo brošura zdatnija, ker od bolj merodajne strani, ako jo spiše notar iz Gorice (doma), nego bi jo sestavil notar na Volokem ali v Kanalu. Dan danes treba političnemu bit!

Naš namen n j spuščati se v nad obno kritiko Kollerjevega literarnega prvorojenca, menda bi se celo Soča branila „žehatati“ v svojih predelih italjansko perdo, — a naznaniti smo hoteli vendar slovenskemu občinstvu izvrstno misel, katara je dala povod Kollerjevi brošuri. On svarti slepo vlado, naj nikar ne zagazi v brezno; podpiraje loško železnico podpira utopijo slovenskih prenapetežev — Slovenjo. In enako priporoča Trstu, naj rodoljubno žrtvuje nekoliko svojih prav posebnih interesov s tem, da se uda predelski ter odpove loški železnici črti, ker bi zadnja jako pospeševala „la straniera Slovenija.“

To vam je mož, naš prihodnji notar kanalski; prava lisica do zadnje dlake! Ministri so zdaj Slovencem zlo nasprotni, ustavoverna večina v državnem zboru bi je rade v žlici vode požrla te krajske Tirolce; pa še podkurimo, si je mislil naš gos. Koller, potem jim ja gotovo ne dadó — loške železnice; kajti, kateri izmed selanjih ministrov in ustavovercev sploh bi se ne izogibal vsacega sredstva, katero bi utegnulo le kolčikaj ugajati — zjedinjenju Slovenije?!

Zatorej ponavljamo še enkrat: dan danes treba političnemu bit in gosp. Koller je političen; on je sicer Slovencem prav dober, prav ugoden in bi gotovo niklar ne spodbujal niti vlade niti italjanskega Trsta proti Sloveniji, ako bi šlo za to; toda zdaj gre za zmago predelske črte proti loški in v boju zmaga pogotoma zvišča na l močjo. Če hlina gosp. Črne ustavoverstvo v dosego predelske železnice, zakaj ne bi mahal g. Koller po Sloveniji, da doseže enak namen?

Zatorej smo prepričani, da bo družba prihodnje železnice rada priznavala velike zasluge g. Kollerja, ki si jih je pridobil po svoji izvrstni brošuri in zraven Črnetu se bo zibal tudi on na mehki poltroni v „Verwaltung-rathu.“

V St. Andrežu 13. maja. — (Izv. dop.) Ves lo ste v enem prejšnjih listov naznanili, da smo tudi v St. Andrežu čitalnico osnovali in svetovali st, naj bi se skrbelo tudi za pevski zbor. A, žalibog, da moram po očati, da naša čitalnica, ktera je stopila tako kasno, pa vendar z veselo naló čvrstega razvoja v kolo svojih čvrstih, na narodnem polji marljivih sestric, — je jela uže hirati in če se kmalo nenaloma ne prebudi, — menla celó leta ne dočaka. Glavni uzrok je pač ta, da so moji rojaki sicer neizmerno marljivi na polji in v hlevu — a zaspani v narodnem in malomarni v duševnem oziru sploh. Možem, kateri imajo upljiv in bi morali buditi in delati, gredu vse druge muhe po glavi. Bivši župan Nanut si je sicer po svoji moči prizadeval, da se je čitalnica napravila, tudi zadostno število društvenikov jej je privabil; a zli se skoro, kakor bi se bil malo upehal; morda zato, ker ima veliko nasprotnikov in ker zarad tega dvomi ob uspehu svojega truda. Pa kogar bi morala najbolj zanimati čitalnica, kot zavod za duševno povzdigo ljudstva — učitelja, ta se presneto malo za njo briga. 15. leto je uže v St. Andrežu in še nij napravil poveskega zbora,

— vse kar je v tem oziru storil je to, da je naučil fanta za cerkev nekoliko pesnj na pamet.

Nadlegoval ga je uže marsikateri, naj bi se za petje pri nas kaj potrudil, toda do zdaj vse zastoj; dasiravno zmogel — vedno odlaš in bo menda tako dolgo olašal — dokler s bodo fantje sami naveličali ga še da je nadlegovati. Čitalnica brez petja — je brez življajočega duha, in ker ne obeta nobene zabave, ne vabi nikogar ter hira. —

Ljubljana 20. maja. (Izv. dop.) Ljubljansko telovadsko društvo „Sokol“ napravi 2. junja izlet v Tatjino in Smartno, kder se bo nova čitalnica odprla. Upamo, da se mnogo „Sokolcev“ zbere na ta dan, da zdravimo nekoliko prebivalce istega okraja, ker stokajo pol nemčarskim jarmom. Želeti bi le bilo, da bi se ne udeležili tega izleta taki elementi, ki so pri prvem letošjem s-kolskem izletu s svojim fantalinskim obnašanjem in nemško komando skandalizirali društvo, drugoga dne se pa zaradi opominā vpisali v „turnverein.“

V občnem zboru banke „Slavije,“ keri je bil 16. t. m. v Pragi, se je izrečala občina Podpeč v vrhniškem okraju na Kr. v. s. m., da dobi 500 gld. podpore za popravo tamošnjih poslopj. To izrečanje se ponavlja vsako leto, in sicer se izberō take občine, v kterih je najmanj 10 hiš za 5000 gld. zavarovanih.

Politični pregled.

V državnem zboru se nij zadnji čas nič kaj posebnega godilo. Poljakov ministerstvo noče zadovoljiti, kar smo uže v zadnjem listu povedali. Vse obljube dane Poljakom merijo na to, da bi se čas ulobil; a resne volje nij pri centralistih, kateri se bojē, da ne bi se sē zadovoljenjem Poljakov preveč utali federalizmu. Poljski poslanci so pač obžalovanja vredni, ker se pustē rabiti za cokljo, katera zavira državni voz, da ne more napredovati na potu porazuma. Ministerstvo bi rado državnemu zboru predložilo postavo zaradi direktnih volitev, s katero pridejo dež. zbori ob vso veljavo; pa boji se menda, da ne bi se po takem predlogu zopet utrdila zdaj razdrta in demoralizovana opozicija in ima za zdaj sē potrpljenje, dokler nepridejo ugodnejši časi!!

Zadnje dni se je slišalo, da je predelska železnica v nevarnosti, ker je vojni minister iz vojniških obzirov proti njej in ker je tudi večina dotičnega odpora protivna; čitalo se je tudi, da je zbog tega minister Pretis na padu; a zadnje dni so se dotične vesti zopet zboljšale, Pretis se je utrdil in ministerstvo bode zagovarjalo edino predelsko črto, ker je tudi iz vojaškega stališča kot najboljša spoznana. Ministerstvo tedaj ne bode ozira jemalo na druge črte in se strogo držalo le predelske in ravno to ministerstvo, katero ima večino v državnem zboru v svoji mavhi, bode tudi toliko zamoglo, da se sprejme v drž. zboru postava glede predelske železnice.

Čita se tudi o razdvojih med ministri; ti razdvoji so se menda začasno polegli; a kriza bode menda trajala in menimo, da ne sodimo slabo, če ministerstvu prerokujemo, da ne bode poslovalo do drugoga leta, ker sedanji stan je nestrpiljiv in narodom bode najbrže pošla potrpežljivost.

Državni zbor nijma zdaj posebnega posla, nego volitve v delegacije, vsled česar prevladuje mnenje, da bode sklenjen uže prihodnji mesec.

Zanimivejše reči se zdaj onkraj Litve gode. Na Ogrskem dobivajo levičnjaki, ali ogrski federalisti vsaki dan več upljiva; skoro povsod kder so bili dozdej volilni shodi, se je pokazalo, da bodo najbrže zmagali levičnjaki; posebno pomnožili bodo stranko ogrski Srbi, Rumuni in Slovaki, kateri so sklenili v posebnih shodih, da lodo postopali z levičnjaki. Ogrska vlada uže čuti, da jej zmanjkuje tla pod nogami in napejja vse sile, da bi se še vzdržala.

Naši bratje Hrvatje tudi dobro udrihajo po ogrskem ministerstvu. Vakanovič se jako nerodno vede in dobiva od narodne stranke zausnico za zausnico. Čitalo se je uže v zadnjem našem listu ob onih 4. imenitnih spome-

nicah, katere so Őrski in Hrvatski narodni voditelji javno na laž postavili. Te spomenice so bile napravljene, da bi se z njimi narodna stranka pred kraljem in narodom očrnila in Vakanovičeva žena je nekda izrekla, da mora Mrazovič, vodja narodne stranke, glavo zgubiti. (To vam mora biti petrolena!) A oni, kateri je za dober denar skoval one spomenice, se je skesal in po nasvetu svojega prijatelja narodni stranki pismeno objavil, da je vse, kar je pisano v onih spomenicah, on pisal in da je vse grda laž. Vrli narodnjak g. Vončina, je na vse te spomenice z drugo mirno ponosno spomenico odgovoril in vse nizke intrige Vakanoviča svetu odkril. Tako se je g. Vakanovič v svojih lastnih mrežah vjel in narodni stranki več koristil, kakor narodnjaki sami, kajti marsikateri neodločen bode zdaj odločen postal, ker se mu je pristudilo nemalna ravnanje madjaronov.

Na Hrvatskem nij prav za prav druge stranke, nego naredna, vse drugo je madjaronska drhal, želeča mozak izcucljati hrvatski deželi in Hrvatje bode pri bližnjih volitvah skoro gotovo zmagali, ker se je hrvatski prosti narod tako daleč oslobodil in politično izobrazil, da se ne da loviti po madjaronskih kortezih, ampak da stoji zvest za svojimi vrliimi voditelji, spoznajoč jih za prave narodne prijatelje. 29. t. m. se bodo vršile volitve po vsem Hrvatskem; v Karlovcu je uže bila volitev in bil je voljen enoglasno narodni kandidat dr. Makanec. Naj bode to dobro znamenje in mi se bomo s Hrvati vred srčno veselili, če homo zamogli v prihodnjem listu naznanjati, da so zmagali naši bratje Hrvatje! V to ime Bog pomozil!

Vakanovič in njegovi pomagači pa morajo potem pasti, ker mu to uže zdaj celo ogrsko vladni listi prerokujejo.

Na Španjskem traja boj med Karlisti in kraljeve vojsko; nij tedaj še miru in ga tako hitro ne bode, kakor vse kaže.

Za nas Slovence je posebno važno glasovanje Švicarskih kantonov zaradi spremembe ustave; tudi na Švicarsko je prodril nemški duh in nemški centralizem; centralna vlada je predlagala centralnemu zboru novo ustavo, po kateri bi kantoni veliko svojih pravic žrtvovali centralni vladi; ker pa je potrebno, da o spremembah ustave vsi Švicarji glasujejo in sicer po kantonih, je bilo 12 t. m. glasovanje po vseh Švicarskih kantonih in zavržena je bila nova centralistična ustava v 13 kantonih, sprejeta pa samo v 9 kantonih; ker je večina kantonov proti novi ustavi je ona pala.

Posebno so bili vsi nenemški kantoni, romanski, francozki, italijanski proti novi centralistični ustavi, ker se boje za svoj naroden obstanek.

Žalostno je, da se je sploh obudil na Švicarskem duh centralizma, kateri je protiven svobod.

Pokazali so Švicarji, da znajo strogo paziti na svojo svobodo in to jina je v čast in korist. Centralisti hotē še enkrat poskušati svojo srečo; a take poskušnje vtegnejo biti nevarne svobodni Švici in njenem obstanku, ker kalijo lepi red, kateri je dozdej ondot viadal. Več o tem prihodujič v izvirnem dopisu iz Švice.

Bati se je tudi, da je ona agitacija za centralizem kak Bismarkov kvas, kajti iz nemirov v Švici bode znal Bismark gotovo kapital kovati. — Tedaj bodo srečni Švicarji, dokler so popolnoma federalisti.

RAZNE VESTI.

(Učiteljske pokušnje), ki so bile od 2 17. maja so se za vsi izpraševance jako ugodno izšle. Oglaslo se je za ta izpit 5 učitelj in 28 učiteljic, mej njimi 7 lahov in 21 Slovencev; učiteljice so bile vse Italjauke; nekaj jih je pozneje odstopilo od skušnje.

Vsled nove po-tave dobodo oni izpraševanci spričalo I. reda, ki v vseh predmetih prav dobro odgovorijo; spričalo II. reda oni, ki imajo polovico prav dobrih redov in polovico dobrih, III. reda oni, ki imajo vsaj vse povoljno,

Črti red je za one, ki dobē ali v enem ali več predmetih ne zadostno. —

Pri sedanjih skušnjah je dobil g. Avg. Leban, učitelj v Sovodajem, spričalo I. reda; štirje H. reda a vsi drugi (razen enega Laha, ki je padel) spričalo III. reda.

(Odbor) vipavskega Sokola nam piše: Dno 23. maja t. l. točno ob 8. uri zvečer napravi „Vipavski Sokol“ v čitalnični dvorani besedo s petjem in igro: „Bob iz Kranja,“ h kateri se vse narodno občinstvo uljudno vabi.

(Zanimiva knjiga.) G. Andrej Komelj, c. kr. nadporočnik pri celovškem peš-polku, naš rojak iz Solkana, je spisal jako zanimivo in za slovensku vojako prepotrebno knjigo pod naslovom: „Poljna služba, raztreseni red nova puška in slovensko nemški in nemško-slovenski slovarček.“ Knjižica še v precej umljivom in čistem jeziku popisuje, kako se ima vojak obnašati na potu, v tabru, pred sovražnikom i. t. d., in velja samo 35. soldov. Slovenski vojaki so tako hitro segli po njej, da se bode v kratkem morala v drugo tatisnti.

Slovenci smo g. Komelju za to knjigo posebno hvale dolžni. Kajti nikder se slovenski jezik nij tako neusmiljeno trpinčil, kakor baš pri vojaci, kder so se našim fantom v glavo vtopale vojaške stvari v neki čudni mešanici in kolobociji nemškega in slovenskega jezika. Vojaki, domov prišedš, so to „ferdirbano špraho“ govorili in moj kmeta plodil ter tako veliko pripomogli, da je moj čisto slovensčino zasejalo se mnogo nemškega plevela. Knjižica g. Komelja pa ima namen vojakom poučati, da se bodo potrebnih stvari preje naučili in v čistom slovenskem jeziku naučili. Prav srčno želimo za tega delj, da bi čast. naš rojak prestavil v slovensčino tudi sila potrebni učni pravilnik (abrichtungs-reglement). Hvaležni mu za njegov trud ne bode samo tisti mladeniči, ki nosijo „puško na rami, a sabljo čez paz,“ nego hvale mu bode vedela vsa slovenska domovina.

(Popravek.) Z Dunaja so nam piše: „Zadoja „Soča“ je govorec o Stritarjevih dveh novih knjižicah, o „dunajskih sonetih“ in „Prešernovih pismih iz Elizije,“ omenila, da ves znesek, ki se za knjigi skupi, je odločen „v blag namen.“ To je skoz in skoz pomotal iz gotovega vira vem, da g. pisatelj tega nikoli nij nameraval in da je bil Vaš poročnik o tem čisto napačno podučel, kajti g. pisatelj misli ves „dobiček“ (če slovenski pisatelj sploh o „dobičku“ more govoriti) za lrgniti v svoj možnjček.“

Primorska vina v kemičnem poskušališču za vinstvo v Klosterneuburgu.

Spisal Stefan Bratuž.

Po vinski razstavi, ktera je bila meseca februarja v Gorici se je poslalo nekoliko razstavljenih goriskih vin v kemično poskušališče v Klosterneuburg, kder so se njih lastnosti imele na tanko preiskati. Namen mojega spisa je govoriti o tej preiskavi, potem pa tudi o zboljšanj naše vinoreje sploh. Ako površno vinske steklenice pogledamo, precej zapazimo, da so vinorejci, kateri so te steklenice razpostavili, še na nizki stopinji umnega vinorejstva in kletarstva. Tukaj zapazimo eno steklenico umazano, tam je druga, ktera je bolj podobna steklenici za zdravilo, nego za vino, zopet druga je na pol polna, vino je po poti iz nje izteklo, ker je bila slabo zatakнена i. t. d. Sploh smem reči, da prav malo steklenic smo našli, ktere so bile tako napravljene, kakor morajo biti za daljni pot.

Prva reč, na ktero se mora posebno pri vinoreji gledati, je znažnost, pa naj se ima vino v sode ali v steklenico polniti. Zadnje se morajo od zunaj in od znotraj preje z gorko, potem z mrzlo vodo sprati in narobe obrniti, da se voda prav dobro iz njih ocedi in steklenica osuši. Kedar se rabi, posebno, ako se ima vino prodati, ali v daljne kraje poslati, mora se, predno se steklenica z vinom napolni, še enkrat z vinskim cvetom (alkoholom) oplakniti, in stoprv tako napravljena napolniti. Priporočam vam, vinorejci, ne zabite pregovora kateri pravi: Snažnost je duša kletarstva.

Ako zdaj obliho steklenic pogledamo, ne smemo misliti, da je vse eno, naj bo vino v taki, ali taki steklenici. Res je, da, kedor

hoče svoje vino doma izpiti, je vse eno, ali naj je pije iz citjaree ali iz majolike; ali kedor hoče svoje vino na daljne trge pošiljati, kedor hoče svoje vino za vesoljno kupčijo sposobno napraviti, mora si ne samo sposobnega vina, ampak tudi sposobnih steklenic preskrbeti, v katerih bo vino razpošiljal.

Steklenice za razpošiljanje morajo biti vse iz enakega stekla, navadno temnorujave barve. V kupčiji se nahajajo steklenice različne velikosti, ali najnavadnejše so dvojne, velike in male, zadnje drže 1 masele vina, prve en polič. Luknja od steklenice mora okrogla biti, 1½ palca navzdol enake širokosti, potem zmirom širša in ne trebušna, ampak podolgasta. Vino mora v steklenici s čepom zaprto biti, kateri mora saj 2 črti širši biti nego luknja steklenice. Predno se steklenica zatakne, se vzame čep in se stisne na stroju za to omenjenem in z lesenim kladvom zabije; naposled se odreže na robu in steklenica se zapečati. V takih in tako zataknenih steklenicah se vino razpošilja, brez strahu da se bode vino po poti izcedilo.

Ako hočem zdaj o lastnostih goriških vin govoriti, moram neugodno sporočilo vam, goriškim vinorejcem, naznanjati. Moralo se bodi še dosta storiti, in dosta v naši vinoreji popraviti, da bodo naša vina sposobna za kupčijo v dalnje kraje. A omeniti moram, da smo tudi med temi vini izvrstna našli, ktera se lahko merijo s slovečim renskimi in francoskim vinom, toda žali bog, takih je le malo med njimi bilo.

Moj namen nij tukaj o lastnostih pozameznih vin govoriti in napisati, koliko je to ali ono vino alkohola, kisline ali sladkorja imelo, ker s tem vam nič odločnega ne povem. Nego lotim se poglavitnih lastnostij in pogreškov, in potem načina, kako bi se zadnji odstraniti dali.

Prva največa napaka, ktera tudi vse druge pogreške in bolezni vina obsega, je nestanovitnost. Ta napaka izvira iz mnogih uzrokov; namreč: vino je nestanovito, ako ima premalo alkohola, ako ima premalo kisline, ako ima preveč ali premalo strojnine (Gärbsäure). Vino, ktero ima malo alkohola, se noče izčistiti, in poleti rado zavre. Vino, ktero ima premalo vinske kisline, postane neprijetno in grenko; ako ima preveč strojnine postane tudi neprijetno in grenko; belo vino pa, se večkrat pripeti, da črnkasto postane, ako v dotiko se zrakom pride; ako vino ima premalo strojnine, se pripeti, da žlemasto postane; to je: vleče se, kakor olje i. t. d.

Posebno v dveh steklenicah goriškega vina sem priložnost imel, nestanovitnost opazovati, v eni steklenici belega in v eni črnega vina. Prvo je zavrelo in počrnelo, drugo je neprijetno in grenko postalo. Uzrok, zakaj je belo vino zavrelo, je ta, da je imelo malo alkohola, pa gnjiličnih zavez v obili meri; počrnelo je, ker je imelo preveč strojnine, in kadar smo je v kozarec vlili, je prišlo z zrakom v dotiko in je koj temno postalo. Bilo je eno najslabejših vseh vin. Črno vino je grenko postalo, ker je imelo premalo vinske kisline, namreč 1-8 in še ta kislina nij bila samo vinska, ampak tudi strojninska.

Goriškega vina drugi pogrešek kateri tudi pod glavni pogrešek nestanovitosti spada, je ta, da večina vin je motna bila; nektero je še kipelo, v mnogih steklenicah je drožje na dnu bilo.

Gledé na motnost vina moram omeniti, da edini uzrok te motnjave so gnjilične zaveze, ktere se vinu v obilnosti nahajajo in to motnjavo napravljajo. Ako hočemo naše vino tedaj sposobno za vesoljno kupčijo napraviti; ako hočemo vino v daljne trge razpošiljati, in se ne bati, da se vino po poti zblodi, ako hočemo vino stanovitno imeti, moramo te v preobili meri zastopane gnjilične zaveze iz vina izpraviti, in to dosežemo, ako vino „pasterisujemo.“

Vino pasterisovati se pravi vino segreti do 60 stopinj gorkote po Reaumurovem gorko-

meru in je koj zopet pohladi na 5 stopinj R. in sicer tako, da gorko vino se zrakom v dotiko ne pride. S to gorkoto se gnjilične zaveze strdijo in koj, ko je vino ohlajeno, se čistiti počne, in na dno soda se počne vsa nesnaga, ktera se potem odpravi, ako se vino pretoči.

Za pasterisovanje služijo posebni stroji, v katerih se to delo hitro opravlja.

Ker je pa za posameznega vinorejca priprava takega stroja predraga, si lahko tudi drugače pomaga, da to doseže, kar bi s takšnim strojem dosegel.

Vzame se žganjarski kotel, v katerega se počne zvita cev dene. Kotel se z vodo napolni in z ognjem segreje, nad kotlom je posoda, z vinom napolnjena, ktera se ima pasterisovati. Poleg kotla je hlalilnik (Kühlapparat) to je velika kad z mrzlo vodo napolnjena, v kateri je tudi počne zvita cev. Vino teče iz zgoruje posode počne skozi gorko vodo v kotlu, v kateri mora vino namenjeno gorkoto doseči, kar se vidi na gorkomeru, kateri mora v cev zasajen biti. Od tukaj teče vino v hladilnik, v katerem se mora tudi toliko pohladi, da omenjeno gorkoto udobi.

Pri preiskavi, koliko je sladkorja v vinu, kateri se pri prvem kipeju še nij alkohol spremenil, se je dokazalo, da imajo mnoga vina še mnogo sladkorja. Po tej preiskavi se vidi, da v goriških vini (posebno v dobrih letih) še dosta sladkorja po prvem viharjem kipeju ostane, in ker je v novem moštu še dosta drožij, bo vino še enkrat kipelo in temu se pravi *tho kipeje*. Čem večja je gorkota, ktero kipeje v jeseni zahteva, tem več sladkorja se v alkohol spremeni in manje bomo drugo kipeje zapazili ako imamo pa ob času prvega kipeja malo gorkote, tako da je vino v kipeju zadržano, takrat bomo drugo kipeje močnejše zapazili. To kipeje se zapazuje spomladi, kadar grozljive cvete, in naši kmetje pravijo, da se vino zblodi zaradi tega, ker grozljive cvete, ali to zblenje ali prav za prav kipeje nij zaradi grozljivega cvetja, ampak ker navadno v jeseni pri prvem kipeju tudi na Primorskem mrzlo postane, za tega delj kipeje zaduši, ker vino za kipeje potrebne gorkote nijma. Vino postane mirno, dokler spomladi solnce zemlje ne segreje in tople ne postane. Akopram zunaj napolju solneno gorkoto precej spomladi zapazimo, vendar v vinski hram toplota tako hitro ne more in naše novo vino se le, kadar grozljive cvete, spremembo gorkote občuti in kipeje začne.

In tega se vidi, da vino spomladi malo ali več kipi.

Ker imajo pa naša goriška vina dosta sladkorja in je tudi gnjiličnih zavez še dosta v vinu, da novo kipeje napravljajo, zato kipi naše vino ne le spomladi prvega leta, ampak tudi v drugem, v tretjem in še celo v četrtem letu. S tem pa motno postane, tako da nij sposobno za to, da bi je v steklenice polnili in razpošiljali. Ako hočemo tedaj se vsega tega ogniti in vino stanovitno napraviti; ako hočemo vino sposobno pripraviti za steklenice, moramo je pasterizovati, ker stem dosežemo ne le, da vino ne bo več kipelo in torej tudi da motno več ne postalo; ampak obratno je tudi drugih boleznij.

Kakor se sladkor pri kipeju v alkohol spreminja, tako se spreminja alkohol še naprej v jesih; ako pride se zrakom v dotiko in ako ima za to spremembo ugodno gorkoto. S pasterisovanjem pa obvarujemo vino te druge spremembe, ker to je tudi pomoček, da vino, ktero se je že kisalo, ozdravimo in spremembo alkohola v jesih ustavimo.

(Konec prih.)

Pri R. Milicu v Ljubljani

dobiva se

nova slovenska šolska knjižica

G E O M E T R I J A

ali

M E R S T V O

za

slovenske ljudske šole spisal

J A N E Z L A P A J N E.

nadučitelj v Ljutomeru.

Ta šolska knjižica s 95. v les vezanimi slikami pisana je prav umevna ter obsega na 84. straneh v mali osmerki vse važnejše oddelke geometrije, na kratko razložene. V dodatku ima dva praktična spisa o „metrični meri in o risanju.“

Priporoča se ta knjižica vsem slovenskim učiteljem in učencem ljudskih in tudi nižih srednjih šol.

Velja tedno vezana 30 kr.

GRESHAM,

društvo za zavarovanje življenja dohodkov

NA DUNAJU.

Podpisano ravnateljstvo očitno naznanja, da svojega je dozdanjega nadzornika za Kranjsko gospoda

Avgust-a Vrtnik-a

odslej za svojega **nadnadzornika** i organizatorja za vse pokrajine južne Avstrije postavilo, ter ga pooblastilo sklepati zavarovanja v vseh oddelkih, prejemati naddana plačila za društveni račun ter potrjevati sprejem, zdravniške izvedence nad-i pod - zastopnike nasvetovati i oslužiti.

Na Dunaju 8. maja 1872.

Ravnateljstvo
avstrijskega Greshama.